

Caren Jeß

KISSA ELEONORE

Monologi

Suomennos
Jukka-Pekka Pajunen

Huomautuksia:

Roolitus:

Kissa Eleonore on toki monologi. Sen toteuttamiseen tarvitaan kuitenkin lisäksi miesääni, joka puhuu psykologi Wildbruchin ääniviestit (näytökset II/11 ja III/3). Lisä-ääni II näytöksessä on mahdollinen. Näytös III voidaan – ääniviestiin asti – toteuttaa ilman tekstiä. Eleonoren puheen sisältämät sitaatit hän puhuu itse.

Näyttämö:

Näyttämö muodostaa Eleonoren talon ja puutarhan. Näytöksissä I ja II olemme talon sisällä. Kissan kulkuluukun kautta pääsee puutarhaan, minne näytös III sijoittuu. Takaseinä on avauduttava tai näyttämön pyörittävä. Talo on siisti, puutarha villi.

Kissa Eleonore ei ole mikään koominen hahmo.

I näytös – Kissan syntyminen

Ensimmäisessä näytöksessä Eleonorella on turkki ainoastaan yöllä.

1. Kuva Nuoleminen

Yö. Syyskuun alku.

Eleonore istuu lattialla lampun luomassa valokiilassa. Hän nuolee turkkiaan.

1. /mau/

Päivä. Muutama vuorokausi myöhemmin, syyskuu.

Eleonore harjaa takkiaaan tarrarullalla. Hän toimii hyvin hartaasti.

Ymmärsin sen kunnolla vasta muutama vuosi sitten,

vaikka olinkin aina tiennyt sen,
tarkoitan intuitiivisesti,
kykenemättä pukemaan sitä sanoiksi.
Se ole yhtenä syyskuun iltana.
Katsoin ikkunasta
ja tarkkailin kissaa.
Se istui
vastapäisellä jalkakäytävällä
katulampun loisteessa,
ihan kuin joku olisi asettanut sen sinne minua varten;
se nuoli tassujaan.
Ja minä ajattelin äitiäni.

Ja
miten minä olin sattunut hänen kohdalleen.
Ajatukseni hänestä olivat
yhtä sekasotkua
hänen puhettaan
työstään

naapureista
vaaleista
pinaatista
otsoniaukosta
prosenttiluvuista
prosenttiluku
oli siihen aikaan
uudenaikaista

aivan kuin enää ei saisi
olenko minä nyt sitten
en koskaan kuullutkaan
postipaketti
turhamaisuutta
ryhmächatti
ihan vaan rahan takia
onko nyt
päivittää nyt
saako silti
onko se nyt minun vika?

Gisela

Anne-Helene
se kulkee kadulla
ei mitään prostituutiota
eikä protesti
hahah, sehän on rajua
älä, ihanko totta? oikeasti
niin Klauskin sanoo
vaikka hiljattain, minä vähän kuulin
yks, kak, yks, kaks, kaikki mukaan
ihan valtavaa, sanonpa vaan, sinä olisit
edes takaisin
ja lentokentällä
kyllä sinä tiedät, en minä koskaan
tädin

siis sinun, ei minun
hahahhahhahhah
varmaan se ihmettelee vielä
siitä nyt on ihan tosissaan kaikkein vähiten kyse
se kanssa, kuule
mutta oikeasti, se sinun täytyy itse – no joo
Eleonore
se hääjuttu – näetkö!
Ei me missään tapauksessa taloa sille
se sanoi silloin
kala oli
ja jodisuolaa
ja etikkaa
ja joko minä sanoin?
yäk
oikeasti iik
iik iik iik
ääk
jup
jap
jup jap jup juu
juupajuu
miau

plä plä plää
pla plaa
pälä
ää
aa.

Ja sitten,
ihan tahtomatta,
nuolin kädenselkämystä
peukalon ja etusormen välistä,
siitä missä on pehmeää,
missä on lihaa ja jänteitä.
Vasta siinä nuollessa
tajusin, että nuolin.
Säpsähdin.
Sanat muuttuivat päässä
puuromaisiksi'puuromaisemmiksi'taikinamaisiksi'tahmeiksi'hiivaisiksi'allöttäviksi, ihan sama, olivat
itse asiassa täysin tyhjänpäiväisiä.
Vatsa kurisi.
Pyöristin hartioita ja
katsoin eteeni, ja silloin kissa katsoi äkkiä suoraan
silmiin.
Se istui ikkunalaudalla.
Meidät erotti
lasiruutu.

3.

Turkki

Päivä. Seuraava päivä, syyskuu.

Seuraavana päivänä ostin turkin.

Se on musta,
samettisen sileä,
oikeaa karvaa.

Vein sen
ompelijalle,
nainen hypisteli
silmälasejaan,

(*ompelija:*) Saanko kysyä, mihin
tarkoitukseen? hän tirskei,
suloinen tai jotenkin, hän sanoi, siis kissat hänen mielestään.

Laskin pöydälle
todella vaativasta erikoistyöstä kaksikymmentä
tuhattakahdeksansataakuusikymmentä euroa ja
sanoin

Ei.

Kannoin turkin kotiin
kuin tajuttoman eläimen,
jota se taisikin esittää.

Kuvittelin, että se kasvaisi
kiinni surkeaan ihmishahkaani.

Ei se kuitenkaan kasva.

No selvä,
on tehtävä
kompromisseja.
Kissankin.

Se oli uskomattoman
todellista,
ensimmäinen kerta
turkissani ja
nuolin sitä,
venyttelin
ojentelin ja
asetuin nurkkaan
enkä ajatellut yhtään mitään.
Silloin puhelin soi äkkiä,
soi'soi'soi voi kuinka armottomasti.

(*Warantschow:*) Eleonore?! Heinrichstrasse 87:llä asiakkaat odottavat, mitäs tämä on, oletko
vielä tulossa?

Warantschow,
sanoin,
ota rauhassa,
en tule enää koskaan.

4. Kuva

Siellä

*Yö. Muutama yö myöhemmin, syyskuu.
Eleonore makaa turkissaan. Hän torkkuu.*

5.

Hyvänlaatuinen asentohuimaus

Päivä. Muutama päivä myöhemmin, syyskuu.

Rouva Erdingenbach piirsi kynällä ilmaa,
ja minä seurasin kynää
katseellani.

(*Erdingenbach:*) Voisitteko kuvailla huimauskohtaustenne kulkua?

Ja niin minä sitten kuvailin
huimaustani,
ei kipua, mutta
ei lainkaan tasapainoa,
pyörii, kaikki pyörii, mutta
minä en kuitenkaan pyöri,
sitten oksennan,
se vain on tullakseen,
ulos minusta,
ihan vakavissaan,
ennen minua
ei pyörryttänyt, ai
ja
se tulee unen
jälkeen.

Erdingenbach teki muistiinpanoja,
huimaus on
hyvänlaatuista,
kiitos,
hienoa,
mikä voisikaan olla parempaa, kuin joutua mukaan kuhinaan,
jonka kestokyky pingottuu kuin
sikiökalvo ennen rikkoutumistaan, ja on hyvänlaatuinen,
hyvä, ei ole yhtään paha, antakaa minulle
lisää samankaltaista

Erdingenbach laati sairaustodistuksen,
saattaa ilmetä uudelleen.

Hyvä, onko vielä muuta,
minä sanoin,
siis mitä?

Hän kysyi, ja katsoin hänen
kynsiään,
hoidettu täydellisesti,
hailakkaa roosaa painetulla paperilla,
ylhäällä luki rentoutustoimia, sen alla
jotain, mikä näytti yogalta.

Hän työnsi paperin minulle,
(*Eleonore:*) Minä olen kissa.

Erdingenbach, hän istui totaalisen hämmentyneenä kuin hyytelö,

sekunnit
kuluivat,
sitten hän kysyi,
(*Erdingenbach:*) Mitä?

Siis kissa.
En ole ihan varma,
mutta se oli yritys
selittää sille naiselle,
mikä minulla
oli.
Ja sitten kysyin,
oliko minulla ihmisen fysiikalla
mahdollista elää kissan
elämää.
Rouva tohtori Erdingenbach pohti,
ainakin
hän näytti siltä.

Niin sain riittävästi ravintoa join paljon banaaneja
leipää C-vitamiinia ovatko rauta-arvoni kunnossa
liikuntaa levollisuutta toisinaan kurkkuviipaleet silmillä ulkona
vaatimuksia niin sosiaalinen se on aivan varmaan se
niinpä niin se on siinä hän nyt näkee ja ammat
illisesti miten te sitten haluatte että minä siis
tarkoitan vain tarkoitan että kissana?

Erdingenbach tyrskäytti naurahduksen.
Siis että jos otan lopputilin, minä sanoin,
katsoin häntä,
naista joka keräsi itseään kasaan,
keräsi kuin möhjöisiä luumuja
nurmikolta,
mutta valitettavasti
hän ei onnistunut siinä ja hän
alkoi
sössöttää:
No kuulkaas rouva Garazzo siis tuota mitä sitten kun
sitten kun tuota siis niin sitten taloudellisesti? Osittainen työkyvyttömyyseläke on juu tuota
hankalaa
eläketurva halkoo hiuksia kuntoutus mahdollisesti vain juupa juu
mahdollisesti tiedättekään, etteivät kaikki voi
päättää etteivät sovi työhön tarkalleen
ottaen vakuutetut joiden työ-
kyky on sairauden vuoksi päälä
päälä vammautuminen ruumiillinen henkinen
ja sielullinen joka nyt sitten kaikkineen ja niin
työkyky ja siinä minä en näe teidän kohdallanne
mitään syytä

Minä en tarvitse eläkettä, minulla
on varallisuutta,
se riittää
elämiseen
kissana.

En minä halua lisätaakakseni
byrokratiaa.
Silloin hän sanoi suhtautuvansa
byrokratiaan huumorilla, ja kysyi tunnenko
Sonatine Bureaucratiquen,
Erik Satien,
en tunne, minä sanoin,
tunnen ainoastan
Musique d'ameublentin,
mutta siinä ei ole minusta
mitään hauskaa.

No selvä,
rouva Garazzo,
jos teitä vaivaa huimaus,
tulkaa vain
minun luokseni,
ja hänen katseensa oli
yhtä hailakka kuin hänen
kynsilakkansakin,
mutta
vielä yksi asia,
hän lisäsi,

(*Erdingenbach:*) Siirrän teidät terapeutille, Gerald Wildbruchille. Ehkä hän voi auttaa teitä.

Sillä hän tuntee
identiteetti –
tässä lääkäri epäröi –
asiat.
Suunpieleni
kaartui, kättelin
häntä, hänellä
vaitiolovelvollisuus,
odota vain,
Erdingenbach,
Wildbruchin
kanssa se on meille
yhteistä.

Minusta tuntui, että hän horjahti minun poistuessani –
ehkä häntäkin vaivaa benignen paroxysmalen
hyvänlaatuinen asentohuimaus,
mistä sen tietää.

6. Kuva Juominen

Yö. Vuorokautta myöhemmin, syyskuu.

Eleonore lipittää kielellään maitoa kupista – pikemminkin harjoituksen vuoksi kuin nälissään.

7.

Hera

Päivä. Vuorokautta myöhemmin, syyskuu.

Wildbruch katsoo minua kuin koira.

(Wildbruch:) Te siis uskotte – olevanne kissa?

Katsoin ulos ikkunasta,
en kiinnittänyt häneen huomiota.
Niinhän minä juuri
sanoin.

(Wildbruch:) Rouva Garazzo – teidän on selitettävä minulle.

En minä halua selittää mitään,
se on turhaa ja
pitkästyttää minua.
Mitä teidän pitäisi,
sanoja,
mitä te voitte.

Miten ärsyttävän ylimielinen miten rikkiviisaan naiivi niin miten vähän miten typerä miten
naurettava naurettava älytön ihmiset kuvittelevat
että saisivat sanoillaan vaihtelua aikaiseksi
siis millä ai ai! Niillä ai niin moninaisilla sanoillaan
vaikka sanovatkin silti aina vain samaa
c'est tout

(Wildbruch:) Eikö kissan elämä ole kuitenkin vielä paljon
yksioikoisempaa?

Kissaelämäkö yksioikoista?

Ei sinne päinkään.

Minun herkät tuntokarvani havainnoivat värähtelyjä,

voitte vain unelmoida sellaisesta,

aistini ovat herkät,

filigraanimaiset.

Ne värisevät.

Ne väpättävät.

Ne heiluvat.

Ne

sähköistyvät.

Vaistoni on erehtymätön,

tunnistan vaarat,

tunnen säätilat.

Veressäni virtaa elävien aistien valtavirta ne nousevat

takajaloilleen kuin satyyrit joiden kostean makeat sieraimet

ovat kuin nuolisivat kukkaismehua

kuin viettelyksen myrky

syövyttävät vetyhapon lailla syvälle

ihoon ja sen alle luihin syövät

ja nakertavat

ymmärrystä

Minun aistini ovat kultaa.

Tunnen, miltä

teistä

tuntuu,
ja mikäli minä ärsyynnyn,
sinun kannattaa pitää varasi.
Vaistoni on
valtaisa,
en saalista hiirtä
juustolla ja läskillä.

En sanonut sitä hänelle tietenkään näin yksityiskohtaisesti.
Yksi katse
riittää.
Hän ymmärsi minua,
istui paikallaan,
herra Wildbruch,
ja tuijotti minua kuin
olisi katsellut dokumenttileffaa
lempitabustaan.
Istui vain siinä,
eikä pystynyt
tunkeutumaan sisääni.
Oli hän toki saanut tehtyä jonkin kuvan minusta
– kiinteistöjä rahaa arvoa rahaa isäkompleksi –
Nyt hän kuitenkin pyyhkäisi analyysinsä pöydältä kuin
lukemattomista palasista yhteen liimatun maljakon sirpaleet, /mi-au/

(*Wildbruch:*) Meneekö teillä ihan hyvin? Vai –
vai kuvailletteko vielä kerran, mitä te tunnette, kun makaatte patterin päällä ja nuolette rannettanne?
Huokaisen.
Aika kului,
hän puhui
ja minä vaikenin
ummet ja lammet,
mutta sitten,
aivan tunnin loppuksi,
sanoin hänelle,
etten ole mikään koroillaeläjä,
olen kissa,
niinkö? On siinä eroa.
En tiedä, mitä hän halusi,
ravistelen joka tapauksessa
byrokratian viiksistäni
kuin
kuivuneen heran.

8. **Puu**

Päivä. Vuorokautta myöhemmin, syyskuu.

Kerran siellä oli nuori poika,
minun olisi oikeastaan pitänyt huomata se.

Potki lahonneen puun oksia irti
ja
sai siitä
ilmeisesti hupinsa,
aggressiivista hupia.
Hupi ja aggressio ovat toisinaan liki
toisiaan. Poika potki puuta,
potki potkimistaan.
Viimeinen oksa oli voimakkaasti haaroittunut.
Poika potkaisi, ja
toinen oksanhaara katkesi, ja
toinen tökkäsi rajusti pojan jalkaa.
Poika huusi,
todella kovaa.
Näin kuinka veri virtasi.

Silloin mieleeni nousi äkkiä muisto,
kokemus lapsuudesta.
Hassua,
olin unohtanut sen kokonaan.
Koulumatkalla,
olin kahdeksan,
kuljin aina
lahonneen
tammen ohi.
Sen sylissä
makasi kerran
raskaana oleva pieni kissa,
odotteli,
odotti
elämää.
Se synnytti seitsemän pentua,
ja koskin yhteen
niistä
hansikkaallani.
Sitten äiti ei enää ottanut
sitä takaisin,
hylkäsi sen,
se kuoli,
ja minä häpesin
kuusi päivää.
Seitsemäntenä palasin sitten sen luo,
sanoin,
kissa kulta, olen tosi pahoillani, että otin sinulta lapsen,
mutta vannon,
lupaen sinulle, hyvitan
sen vielä, odotapa vain,
kissa hyvä, odota vain.

Odota